

Ana Šturm

Globoko v gozdu

Without Name

leto 2016

režija Lorcan Finnegan

država Irska

dolžina 93'

Letošnji »nočni program« (Nachtsicht) festivala Crossing Europe v Linzu, ki ga kurira Markus Keuschnigg, sicer vodja festivala fantastičnega filma /Slash na Dunaju, je ponudil eklektičen nabor izdelkov, ki v žanrskih okvirih premišlujejo o svetu, v katerem nihče več ne loči med resnico in fikcijo. Med filmi **The Bar** (El Bar, 2017, Álex de la Iglesia), ne ravno posrečeno bizarko o lezbični teroristični celici **The Misandrists** (2017, Bruce LaBruce), feminističnim satiričnim slasherjem **Prevenge** (2016, Alice Lowe) in odbito komedijo v stilu B-filmov Ron Goossens, **Low-Budget Stuntman** (2017, Steffen Haars in Filip van Der Kuil) se je znašel tudi celovečerni prvenec irskega režiserja Lorcana Finnegan, **Without Name** (2016).

Finnegan, scenarist Garret Shanley in producentka Brunella Cocchiglia so film, v katerem se moderni človek sooči s svojim največjim strahom – samoto, razvili s pomočjo Irskega filmskega centra (Irish Film Board). *Without Name* je bil eden izmed treh izbranih projektov t. i. programa Catalyst Project, katerega namen je, da mladim irskim filmskim talentom omogoči stoddotno financiranje prvega nizkopračunskega celovečerca (za posamezen projekt je namenjenih 350.000 evrov). Nadarjena trojica je sicer

sodelovala že pri večkrat nagrajenem kratkem filmu **Lisice** (Foxes, 2012, Lorcan Finnegan), ki smo ga leta 2013 na Filmskem tednu Evrope v programu kratkih irskih filmov lahko videli tudi pri nas.

Med *Lisicami* in filmom *Without Name* je mogoče najti kar nekaj vzporednic. Oba se gibljeta nekje med horror žanrom in arthouse filmom, v obeh se pojavljajo zanimivi nadnaravni elementi, zgodbi pa sta preokupirani z odnosom med človekom in naravo. Odročne, zapuščene lokacije tako v kratkem kot v celovečernem filmu na podoben način vzbujajo grozo in tesnobo, ki ju podkrepi tudi dodelana zvočna podoba. Finnegan je v zelo kratkem času s svojo stalno ekipo (poleg scenarista in producentke sta pri obeh filmih sodelovala tudi pisca glasbe, Gavin O'Brien in Neil O'Connor) uspel ustvariti prepoznaven avtorski slog, ki se naslanja na tradicijo t. i. britanskega folk horrorja (**Witchfinder General** [1968, Michael Reeves], **Mož iz protja** [The Wicker Man, 1973, Robin Hardy], **Polje v Angliji** [A Field in England, 2013, Ben Wheatley], blizu pa mu je tudi sodobni horror [**The VVitch: A New-England Folktale** [2015, Robert Eggers], **Under the Skin** [2013, Jonathan Glazer]).

Naslov filma *Without Name* označuje ime gozda, v katerem se lepega dne po službeni dolžnosti znajde dublinski kartograf Eric. V neznani gozd sredi odročnih irskih planjav ga z nalogo, da »neimenovano« ozemlje izmeri, popiše in oceni, ali je primerno za gradnjo, pošlje sumljivo skrivnostna korporacija. Kaj naj bi sredi neobljudenega zelenja gradili v filmu sicer nikoli ne izvemo, saj Finnegan zgodbo odpelje v povsem drugo smer, sta pa režiser in scenarist namignila, da ju je navdihnili javna razprava glede novega plinovoda, ki je prav v tistem času razburjala irsko javnost. Film zanimivega družbenopolitičnega ozadja žal ne uspe v celoti izkoristiti v svoj prid.

Scenarij postavi v ospredje protagonista Erica, uspešnega kartografa v krizi srednjih let, ki živi v mondenem, sterilnem mestnem stanovanju in v mrtvo hladnem zakonu. Je apatičen, zdolgočasen, izgubljen in v usodo vdan človek, ki je izgubil svoj osebni kompas. Ima vse, kar naj bi – vsaj v teoriji – zagotavljalo srečno in izpolnjeno življenje, a se navznoter kljub temu počuti votlo. Življenjski (im)pulz in smisel si poskuša povrniti z razmerjem z mlado študentko, ki je hkrati njegova asistentka na terenu, a tudi čedna in iskriva svetlolaska več kot očitno ni prava rešitev za njegovo kronično otopelost in osamljenost.

Ko se Eric, globoko depresiven in soočen sam s seboj, znajde sredi starodavnega in v nerazložljive mračne skrivnosti potopljenega gozda, v katerem ni dobrodošel, se v njem zbudi primarna groza. Gozd postane njegov glavni antagonist – udrevesenje vsega, česar se najbolj boji, vseh strahov in travm, s katerimi se je prisiljen soočiti. Z vstopom v gozd se naš junak znajde znotraj paralelne, v meglo, sence in nenavadne zvoke ovite pokrajine, ki jo naseljujejo jezna skupnost dreves, magična bitja, duhovi in grozljive prikazni. Iracionalne in nadnaravne sile temnega kontinenta počasi začnejo preusmerjati ustaljene meandre njegove racionalne miselne substance in ga vse bolj potiskajo v stanje norosti – kot bi mu skušale izbrisati vse dotedanje izkušnje in ga reprogramirati po svoji volji.

Without Name sicer bolj kot po zgodbi izstopa po svojem iznajdljivem in originalnem vizualnem jeziku. Domišljeno in nadvse učinkovito osvetljen in ozvočen gozd v filmu dobesedno oživi. Nenavadno osupljiva igra svetlobe, ki gozdu vdahne lastno bit, pa ni rezultat kakšnih posebnih učinkov, ampak bolj srečnih okoliščin. Film so snemali pozimi, tako da so na setu lahko izkoristili močan veter in hitro spreminjajoče se vremenske razmere. Oblaki, ki so z vetrom potovali čez gozd, v katerem so snemali, so med gosto posejanimi in golimi drevesnimi debli pričarali pravo filmsko magijo svetlobe in senc. Na prizorišču je bil tako vedno nekdo zadolžen, da je opazoval oblake; ko so se začeli približevati, je o tem obvestil direktorja fotografije, ki je kamere nato le usmeril, kamor je bilo treba. V postprodukciji so posnetke še malo pohitрили in gozd je oživel v vsej svoji veličini.

Vizualna plat filma pride do izraza tudi zaradi izjemne glasbene podlage – tako oblikovanja zvoka, ki drevesom vdahne temačno dušo in gledalca na robu sedeža drži s strašljivo prepričljivim zavijanjem vetra, praskanjem in lomljenjem vej ter šumenjem listov, kot nenavadnega soundtracka, ki nas popelje v najbolj skrite kotičke in misli te mogočne, enigmatične in surrealistične entitete, polne skrivnosti, optičnih prevar, nenaravne svetlobe in magičnih moči. Gozd se občutljivo odziva na dražljaje in si zapomni vsak korak na mehko dehtečem temno zelenem mahu, vsako polomljeno vejico ali pohojeno rastlino. Poln je starodavnega znanja in informacij, ki se pod zemljo, po sistemu prepletenih korenin, nekakšnem živčnem sistemu ali gozdnemu internetu (wood wide web) pretakajo s pomočjo gliv.

Finnegan tako v *Without Name* vključi tudi nedavna znanstvena spoznanja, v katerih so ugotovili, da drevesa niso samostojne entitete, pač pa so pod zemljo povezana v večje skupnosti, ki med seboj komunicirajo, si izmenjujejo informacije in hrano, skrbijo eno za drugega ter se načrtno odločijo, da bodo v težkih razmerah preživela tista, ki so nanje najboljše prilagojena. Zapleten komunikacijski preplet dreves režiser poskuša vključiti in prikazati s pomočjo eksperimentalnih insertov, ki dodatno obogatijo vizualno plat filma.

Film odpira mnoge zanimive tematike, ukvarja se z obsedenostjo in potrebo človeka, da vse popiše, izmeri, preračuna in ovrednoti. Zastavlja si vprašanje o tem, komu pripada gozd, in ali si ga res lahko lastimo. Modernega racionalnega človeka postavi nasproti čisti sili narave. Slavi upor narave proti človeku, ki je z njo izgubil vsakršen stik. Kljub temu da se *Without Name* na svoji poti globoko v gozd večkrat tudi sam izgubi, slednje izkušnjo filmskega popotovanja v neznano le še okrepi. **E**